

ÜLESKIRJUTUSI KOGUNEMISELT: 10. detsembril möödus 70 aastat ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni vastuvõtmisest. Tallinnas toimus taas, järjekorras kaheksas inimõiguste aastakonverents "Väärtuskonfliktid". Tänavu räägiti väikeriikidest kui võrdsest partnerist, inimõiguste tulevikust, internetist kui tõese informatsiooni väravast ja manipuleerimisvahendist, aga ka Venemaa tulevikust vene aktivistide silme läbi. KesKus'i toimetuse koostas äärmiselt olulisest üritusest kaleidoskoobi.

Väärtuskonfliktid, tänane paratamatus

Mart Nutt: Inimõiguste olukord maailmas paranes kuni 1990. aastate keskpaigani. Siis järgnesid sündmused Bosnias, Tšetšeenias ja Gruusias ning Araabia kevad. Inimõiguste ülddeklaratsiooni vastuvõtmise ajal oli põhiline lähtekoht, et inimõiguste rikkujad on riik, tänases maailmas aga rikkuvad inimõigusi paramilitaarsed ühendused, näiteks ISIS. Maailmapilt on palju kirjumaks läinud.

Kuidas väikeriiki kuuldavaks teha?

Leedu välisministeeriumi julgeolekupoliitika osakonna direktor, suursaadik **Raimonda Murmokaitė**: "Vahel saab väikeriik midagi ära teha ka mitte midagi tegemata. Meid pandi eesliinile Ukraina olukorra tõttu ja meie olime eestkõnelejaks ÜRO Julgeolekunõukogus. Leedu tegi ära väga palju tööd, et selgitada seda, mis toimus meie naabriga. Üksinda ei oleks Leedu suutnud seda teha, meil oli vaja üles ehitada koalitsioon, et saaks sellele ühistegevusele kaalu juurde lisada. Me ei saa iga teemat ise lahendada, koostöö on tähtis. Venemaa invasiooni tõttu me nägime, kuidas olukord Ukrainas muutus. Me nägime, et Vene suursaadik kurtis meediale, et väsimatud leedukad muutsid nende plaane. Seega, me aitasime ukrainlaste ja krimmitatarlaste häälde kuulda-vale tuua."

Eesti välisministeeriumi poliitikaküsimuste asekancler **Paul Teesalu**: "ÜRO Julgeolekunõukogus on oluline, et seal oleksid meie piirkonnast esindatud ühesuguse mõtlemisega riigid, sest Venemaa oma suhtumist ei muuda. Eestist on saanud inimõiguste eestkõneleja, meil on siin oluline roll. Kuid on väga oluline, et väikeriik töötaks välja oma pädevusvaldkonna, et olla tõhus ja nähtav. Eesti on keskendunud teemadele, mille puhul oleme esirinnas: küberturvalisus, rahvusvaheline õiguskord, internetivabadus, vabadus end internetis vabalt väljendada. Meie järgime põhimõtet, et mis on päriselus keelatud, peaks olema keelatud ka internetis. Oma julgeolekunõukogu kampaania käigus üritame edastada sõnumit, et Eesti esindab väikeriike."

Tänane pingelikkas-rändedokument

Raimonda Murmokaitė: "Ränne on alati konflikti koht. ÜRO-s on sellest palju juttu olnud. Miks inimesed põgenevad? Sest nad leiavad, et Euroopa peaks nad vastu võtma, sest nende kodumaal kuritarvitatakse võimu. Aga tegelikult tuleb tegeleda probleemidega nende riigis. See on osa sellest diskursusest. Meie, eurooplased, oleme need, kes kõiki vastu võtavad. Selge, et kõik on sündinud võrdsetena – rännet ei saa vaadelda rände põhjustajatest eraldiseisvana."

Jens Ole Bach Hansen: "New Yorgis on see teema keeruline, sest palju on poliitkorrektsust ja paljusid teemasid ei saa tõstatada. Inimesed ei usalda poliitikuid, üritatakse ise toime tulla. Tegelikult on see seotud arengu küsimustega, mitte sellega, mis piiril toimub. Internetis

tutvustatakse seda kui dokumenti, mis avab rändajatele Euroopa väravad. Tegelikult piirab see dokument ebaseaduslikku rännet."

Kas inimõigustel on tulevikku?

Advokaat ja õigusteadlane **Hannes Vallikivi**: "Maailmas, kus sallimatus pead tõstab ja äärmuslikke populistide poliitarenile kerkib, on traditsioonilised inimõigused aina rohkem tagaplaanile tõugatud. Inimõigused on palju enam kui poliitiline programm – tänapäeva maailmas tuleb neid vaadelda kui geopolitiilisi, tehnoloogilisi, kultuurilisi ja riiklikke strateegiaid, mis tagavad vaba ja võrdse arengu. Lisaks esitavad inimõiguste kaitses väljakutse uued julgeolekuohud: terrorism, rahvusvahelise õiguse eiramine ning kontrollimatu ebaseaduslik migratsioon, millega kaasneb ka inimkaubandus."

Rahvusvahelise õiguse ja inimõiguste ekspert **Alison Brysk**: "Inimõigus on arenev süsteem ja see vastab küsimustele: kes on inimene, mis on õigus ja kes vastutab. Sisseränne on praegu põhiline väljakutse, see mõjutab inimesi kõige rängemalt. Seda tuleb vaadata koosmõjuna: tööõigus, inimkaubandus ja muud surveasjaolud. Kui vaadata, kuidas toimub globaliseerumine, siis USA-s tutvustatakse olukorda valesti. Need ei ole mehniklased, vaid keskameeriklased, kes põgenevad relvakonfliktide jmt eest. Tegemist ei ole riikliku probleemiga, vaid piirkondliku eripäraga. Me oleme näinud erinevaid rikkumisi, näiteks afgaani põgenikke, kes saadetakse tagasi kodumaale kindlasse surma jmt. Piiridel on olukord muutunud rangemaks ja see on halb uudis, sest tegemist on probleemide edasilükkamisega. Kuidas neile rasketele väljakutsetele kõige paremini reageerida? Laiendame rahvusvaheliselt inimõiguste alal solidaarsust. Näiteks minu kodukohas Californias on vastuseis sellele, et migratsioonipoliitikat rangemaks muudetakse – meie piirkonna edu taga on suuresti just sisserändajad."

Politoloog, rahvusvahelise õiguse ekspert **Nina Reiners**: "Pärast inimõiguste deklaratsiooni vastuvõtmist 70 aastat tagasi on hakatud inimõiguste norme vaidlustama. Kuigi riikide osatähtsus inimõiguste valdkonnas näib olevat vähenenud, ei tähenda see seda, et me seisame silmitsi rahvusvahelise inimõiguste "lõpuga". See ei tähenda ka seda, et inimõigused on ebaolulised. Vastus paneeli küsimusele on JAH, loomulikult on inimõigustel tulevikku. Seepärast on inimõigustega tegelevad organid ja riikidevahelised osalejad hakanud moodustama koalitsioone, et välja töötada uusi standardeid. Kas me võime öelda, et esimese põlvkonna inimõigused ehk poliitilised õigused on liikumas tagasi inimõiguste keskmesse? Muretekitav on see, et Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni autoriteet on hakanud vähenema – Venemaa ja Türgi ei järgi kohtuotsuseid. See tõstatab veel ühe küsimuse: kas rahvusvaheline konsensus inimõiguste kaitsmises on peagi võimatu ülesanne?"

Venemaa tulevikust

Majandusekspert ja ühiskonnategelane **Raivo Vare**: "Venemaa on suurepärase võimaluste riik. Kuid selle asemel, et võimalusi rakendada,

lammatab ühiskonda suurte jõudude konservatism, mis põhineb välismaailmale arusaamatu maailmakorralduse loomisel. Sellise maailmakorralduse rakendamine kahandab isegi sellise suure maa ressursse ja toob kaasa märkimisväärsed kannatusi. Kas on võimalik sellest nõiaringsist välja tulla ja välja arendada tõeliselt nüüdisaegse ja demokraatliku Euroopa ühiskonna mudel?"

Advokaat ja inimõiguste kaitsja **Sergei Badamšin**: "Venemaal realiseeritakse riigivõimu nii, et ei väärtustata inimõigusi – see puudutab kohutpidamist nii poliitilistes kui ka äriasjades. Näiteks võib tuua ühe uurimise all oleva juhtumi, kus tahetakse ära keelata võimudele ebasobiva sisuga lavastust ja süüdistatakse lavastajat korruptsioonis. Venemaal on praegu umbes 600 inimest saanud süüdistuse oma arvamuse avaldamise eest – esimese hoiatusena saab administratiivse haldussüüdistuse. Noored hangivad infot internetist ja nad on väga informeeritud. Mul on Venemaa noorte üle väga hea meel. Inimõiguste rikkumise ärahoidmiseks vajab Venemaa teiste riikide abi. See on sama olukord, kui kasvatada keerulist teismelist – sa ei viska teda ju tänavale. Seepärast on oluline, et Euroopa ja teised riigid ei viskaks ka Venemaad välja Euroopa Nõukogust. Meil on teie abi vaja."

Ühiskonnategelane ja aktivist **Aleksei Gaskarov**: "Miks tagakiusatud inimesed ikkagi Venemaale elama jäävad ja võitlust jätkavad? Vaatamata sellele, et meil ei käi õigusemõistmine nii nagu peab, jätkavad advokaadid ikkagi oma tööd. Kui me võrdleme Venemaad Eestiga, siis üks riik valis demokraatia, teine hakkas tasapisi jälle Nõukogude Liitu taastama. Venemaal on palju vastuolusid, mis tegelikult seda režiimi ei tugevda, näiteks on võimud keelanud politseinikel riigist välja reisimise. Hiljuti, pärast valimisi, tõsteti pensioniiga. Oleme teelahkmed, kus näib, et kõik majanduslikud ja ühiskondlikud reformid on ammendunud. Nüüd on vaja poliitilisi muutusi – rohkem ei saa kruvisid kinni keerata. Noored on hakanud aktiveeruma ja soovivad, et riik läheks demokraatia teed. Meil on olemas opositsioon, kõiki pole veel hävitatud."

Ajakirjanik ja Boris Nemtsov Foundation for Freedom kaasasutaja **Olga Šorina**: "Kui Boriss Nemtsovilt küsiti, et kas ta juba väsinud ei ole Venemaa tirimisest demokraatiast, vastas ta, et Mooses vedas inimesi läbi kõrbe 40 aastat – see ongi pikk protsess. Kui vaadata uuemaid arenguid, siis Putin on noorte venelaste südame ja toetuse kaotanud. Eelmisel aastal viisime Levada Keskusega läbi küsitluse, millest selgus, et 44% noortest sooviks Venemaalt lahkuda. Noored näevad oma tulevikku ebamäärasena, üle kahe aasta midagi ette ei plaanita. Elatustase on madal, kuid noorte hinnangul on probleemiks ka inimõiguste rikkumine: 68% noortest on selle pärast mures. 63% noortest näeb, et riigis on vaja olulisi muudatusi: paremat elukvaliteeti, uut valitsust/presidenti. Kuidas olukorda muuta? 55% on nõus liikumises ja parteides osalema, et aktiivselt protsesse mõjutada."

Selle kohta, mis toimub, on meil infot vähe, aga noortel on radikaalseid ideid – nendega tuleb vestelda ja neid peab harima."

Põgenikud leiavad, et Euroopa peaks nad vastu võtma, sest nende kodumaal kuritarvitatakse võimu. Aga tegelikult tuleb tegeleda probleemidega nende riigis.

Murettekitav on see, et Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni autoriteet on hakanud vähenema.

(Vasakult): Moderaator Hannes Vallikivi, Advokaat ja õigusteadlane, John Dalhuisen, Inimõiguste ja pagulasküsimuste ekspert, Euroopa Stabiilsusiniitsiatiivi (ESI) vanemteadur, Liisa Pakosta, Eesti soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniik, Jean-Yves Camus, Politoloog, populistlike ja paremäärmuslike liikumiste ekspert, Prof Ph.D Alison Brysk, Rahvusvahelise õiguse ja inimõiguste ekspert, Nina Reiners, Politoloog, rahvusvahelise õiguse ekspert, Liisa Pakosta, Eesti soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik

Eesti suursaadik Soomes **Harri Tiido**: “Vene maailmal on mitu kihti. Üks osa nn vene maailmast on venelased, kes on Venemaalt lahkunud. Need, kes on ise lahkunud, on assimileerunud ja integreerunud. Neil venelastel, kes geopoliitilise

muutuse tõttu Venemaast eraldati, on integratsiooniga rohkem raskusi ja nemad on üldiselt Putini-meelsed.

Neile kahele lisaks on veel üks huvitav seltskond – tagavara vene maailm. See on vene eliit

ja kõrged ametnikud, kellel on vara välismaal ja kes veedavad seal suurema osa ajast. Neile nagu meeldiks, et neid diskrimineeritakse – ise elavad välismaal külluses, aga kurdavad kehva kohtlemise üle.” ✕

Tallinna Rahvaülikooli kursused

Estonia pst 5a

- Hurmavad roosid ja nende kasvatamine
- Soome keel algajatele vene keele baasil
- Praktiline õnne töötuba

Vene tn 6

- Kõneleja ja tema hääl
- Meeletheadlik liikumine
- Tai chi

TALLINNA RAHVAÜLIKÜLIK

www.kultuur.ee

Terrence McNally Näidend kahes vaatuses

Maria Callase meistrikläss

KOMÖÖDIATEATER
J 50 38 045

MERLE PALMISTE

(Eesti Draamateater)

Lavastaja: **ANDRUS VAARIK** (Tallinna Linnateater)

Osades: **MARIS LILOSON, ARETE KERGE, REIGO TAMM** (RO Estonia) või **OLIVER KUUSIK, PEETER KALJUMÄE, HANNES VILLEMSON**

Tõlkija: Inna Feldbach, Grimm: Hille Leiten, Foto: Mats Õun

17.02 VALGA KK kl 16	14.03 KIVIÕLI RAHVAMAJA	09.04 TARTU KONTSERDIMAJA
18.02 TARTU KONTSERDIMAJA	18.03 PÄRNU KONTSERDIMAJA	18.04 LIHULA KK
21.02 KEILA KULTUURIKESKUS	21.03 VÕRU KANNEL	24.04 VILJANDI UGALA
22.02 VIIMSI HUVIKESKUS	26.03 ELVA KULTUURIKESKUS	27.04 TÜRI KK kl 17
23.02 HAAPSALU KK kl 16	27.03 JÕGEVA KULTUURIKESKUS	02.05 KOSE KULTUURIKESKUS
25.02 VILJANDI UGALA	29.03 PÕLVA KULTUURIKESKUS	05.05 RAKVERE TEATER kl 17
04.03 TALLINN SALME KK	04.04 RAPLA KULTUURIKESKUS	07.05 HELSINGI ALEKSANDRI TEATER
07.03 MÄRJAMAA RAHVAMAJA	06.04 RAE KULTUURIKESKUS	Algus kell 19
13.03 PAIDE KULTUURIKESKUS	07.04 TALLINN SALME KK kl 16	